

تبیین مبانی مؤلفه‌های مهریه از منظر فقه و حقوق

مؤلف:

مهری تیموری

www.ketab.ir

سرشناسه	: تیموری، مهدی، ۱۳۴۸ -
عنوان و نام پدیدآور	: تبیین مبانی مولفه‌های مهریه از منظر فقه و حقوق / مولف مهدی تیموری.
مشخصات نشر	: تهران: وانی: منشور سمیر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۸۰ ص.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۹۶-۷۹-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیبا
موضوع	: مهر (فقه)
موضوع	: Bride price (Islamic law)
موضوع	: مهر (حقوق مدنی)
موضوع	: Bride price
موضوع	: مهر (حقوق مدنی) -- ایران
موضوع	: Bride price -- Iran
موضوع	: مهر (حقوق مدنی) -- مطالعات تطبیقی
موضوع	: Bride price -- Comparative studies
رده بنس کنگره	: ۱۳۹۷/BP۱۸۹ ت ۲/ت ۲
بند	: ۳۶/۲۹۷
شمار کتابخانه‌ای	: ۵۱۶۵۵۷۳

تبیین مبانی و مولفه‌های مهریه از منظر فقه و حقوق

تألیف: مهدی تیموری

طراح و صفحه آرا: محمد مهدی شعبانی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۸۴۹۶-۷۹-۳

ناشر: وانی

ناشر همکار: منشور سمیر

طراح و صفحه آرا: محمد مهدی شعبانی

نوبت چاپ: اول-۹۷

شمارگان: ۲۰۰ نسخه

خیابان انقلاب خیابان ابوریحان خیابان وحید نظری پلاک ۳۶ واحد ۱

تلفن ۰۹۱۲۱۸۶۶۵۵۸-۶۶۹۷۴۵۶۱

۸۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۷		مقدمه
۹		بخش اول :
۹		مفهوم شناسی
۱۱		مهریه در اصطلاح:
۱۲		مهریه در فقه:
۱۲		مهریه در حقوق:
۱۳		مهریه در قرآن:
۱۵		مفهوم شناسی نکاح:
۱۵		مفهوم شناسی لغوی ازدواج:
۱۵		مفهوم شناسی اصطلاحی ازدواج:
۱۷		مفهوم شناسی طلاق:
۱۷		مفهوم طلاق در لغت:
۱۹		تعریف حقوقی طلاق:
۱۹		آثار مرتبط ازدواج و مهریه:
۲۱		حقوق زن بر مرد:
۲۳		بخش دوم:
۲۳		تاریخچه، فلسفه و ماهیت مهریه
۲۵		تاریخچه و قدمت سنت مهریه
۲۷		فلسفه ی مهریه
۳۱		ماهیت مهریه:
۳۳		ماهیت مهر در نکاح منقطع
۳۵		ولایت مرد بر زن:
۳۹		بخش دوم:
۳۹		مقدار مهریه در فقه و حقوق
۴۱		مقدار مهر در فقه
۴۳		مقدار مهر در فقه امامیه
۴۵		مقدار مهر در فقه اهل سنت
۴۶		مقدار مهر در حقوق موضوعه

۴۶	 مقدار مهر در حقوق ایران
۴۸	 مقدار مهر در حقوق کشورهای اسلامی
۴۸	 دلایل افزایش مهریه
۵۳	 بخش سوم:
۵۳	 تبیین صحت مهریه های سنگین و بررسی امکان تعدید آن
۵۵	 عدم پرداخت مهریه:
۵۷	 برنده، صحت یا عدم صحت مهریه های سنگین موجود
۶۲	 مهریه معلوم و مهریه نامعلوم
۶۲	 شرط - مترتب بر مهر:
۶۶	 امکان حد و سبزار مهریه
۶۶	 امکان تغییر احکام و شرایط آن
۷۱	 تحولات مؤثر در مهریه
۷۴	 راه های مطالبه مهریه
۷۴	 مطالبه مهریه از طریق مراجع ثبت
۷۵	 نتیجه گیری:

مقدمه

خانواده مجموعه و تشکلی است که بر اساس مهر و محبت متقابل زوجین نسبت به یکدیگر شکل گرفته و این عامل باعث ثبات و ماندگاری آن می شود. قبل از اسلام، روابط مالی نیز بر این قرارداد مقدس حاکم بوده که از جمله ی آنها پرداخت مهریه به زن می باشد. اسلام نیز این امر را تأیید کرده است. «در سنت اسلامی، زن نمی تواند از پذیرش مهریه، ولو به مقدار احن سران زند. در اسلام، مسئله مهر و پرداخت آن تا آن درجه اهمیت دارد که اگر شوهر زنی کافر باشد، و مهر زنش را که مثلاً بدهکار بوده نپردازد، دولت اسلامی او را موظف به پرداخت آن می کند و در صورت قدرت او، از بیت المال به آن زن می پردازد. نیز حاکم اسلامی با استفاده از اخایارات خود، می تواند به طلبکار بگوید که از طلب خود صرف نظر نماید، ولی نمی تواند زن وادار سازد مهر خود را ببخشد» (قائمی، ۱۳۷۸، ۱۱۱) با توجه به اینکه امور مالی در نکاح امری فسخی بوده و هدف اصلی ازدواج زندگی مشترک همراه با مهر و محبت زوجین نسبت به یکدیگر است، اسلام توصیه های اکیدی مبنی بر کم بودن مهریه ی زن بیان داشته است. اما تعیین میزان مهریه با توجه به توانائی مرد و شأن زن و آداب و رسوم افراد مختلف به طرفین واگذار شده است زیرا مهریه در نظام حقوقی خانواده از جایگاه ویژه ای برخوردار است و به عنوان یکی از حقوق مالی زن در جریان ازدواج، تاکنون کمتر مورد توجه منظرهای غیر حقوقی قرار گرفته است. سیره قولی و عملی ائمه و بزرگان نیز همواره به این امر تأکید نموده و سبک بودن میزان آن را به عنوان یک هدیه از طرف مرد توصیه کرده اند؛ ولی در گذر زمان این نوع نگرش متحول شده و مهریه به-طور بی رویه افزایش یافته و به یک مسأله اجتماعی تبدیل شده است. از این رو بررسی همه جانبه آن به منظور ریشه یابی مسأله و ارائه راه حل های ممکن ضروری است. علاوه بر این در سال های اخیر، میزان مهریه بدون توجه به توانائی

های مالی مرد به صورت فوق العاده ای افزایش پیدا کرده است، به نحوی که امکان پرداخت درصد کمی از مهریه ی تعیین شده هم برای مرد وجود ندارد. این امر مشکلاتی را برای مردان و دستگاه قضائی ایجاد نموده است.

قانون‌گذار به تصور اینکه تنها مشکل زیاد بودن مهریه بازداشت و حبس مردان به علت نپرداختن آن است که درصدد رفع این مشکل برآمده و با الزام رئیس قوه ی قضائیه به تعیین مبانی مهریه به عنوان مهریه ی متعارف مردان را از بازداشت به علت نپرداختن مهریه ی مازاد بر مهریه ی متعارف معاف نموده است. این شیوه ی قانون گذاری اشکالات عدیده ی حقوقی شرعی دارد.

www.ketab.ir